

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมุติฐานการวิจัย

คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2546 จำนวน 3,662 คน
2. การสุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากประชากร โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อุทพงษ์ โภชวรรณ, 2544 : 55) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างครู 348 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วน (บุญเรือง ขจรศิลป์, 2534 : 56) ตามอำเภอในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check – list) และแบบเติมข้อมูลลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครู แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยไปส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามภายในเวลา 7 วัน โดยผู้วิจัยจะมารับแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น จำนวน 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.70

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11 เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรม จริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอายุปัจจุบัน 41-50 ปี ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนปัจจุบัน 11-20 ปี มีประสบการณ์สอน 21-30 ปี

2. ผลการวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เมื่อพิจารณาคณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้าน พบว่า คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู ส่วนมากมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมากยกเว้นด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนคุณธรรมของครูพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) และด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 9 ด้าน ยกเว้นด้านขันติ (ความอดทน) ที่มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับค่อนข้างสูง เท่ากับ .636

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นข้อค้นพบต่าง ๆ และสามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ด้าน อาชชวะ (ความซื่อตรง) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดก็พบว่า คุณธรรมในด้าน อาชชวะ (ความซื่อตรง) นั้น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง สุจริต มีความจริงใจต่องานและผู้ร่วมงาน ไม่หลอกลวงสังคม ซื่อสัตย์ยุติธรรม และยึดมั่นอยู่ในหลักคุณธรรมเคารพศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาโดยแยกออกเป็น 4 ลักษณะ คือ ความซื่อตรงต่อบุคคล ความซื่อตรงต่อเวลา ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และความซื่อตรงต่อตนเอง จนเป็นที่ไว้วางใจของครู ซึ่งตรงกับพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. 2542 : 177) ที่ทรงให้หลักการสำคัญสำหรับนักบริหารที่ควรมี 10 ประการ และในหลัก 10 ประการนั้นก็มีหัวข้อหนึ่งที่เน้นว่าผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความซื่อตรงต่อหน้าที่ และมีความซื่อตรงต่อคนทั่วไป และสอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชรัชกาลปัจจุบัน (กรมวิชาการ. 2540 : 90) ที่ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับคุณธรรมไว้ให้ปฏิบัติ 4 ประการ คือ รักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความคินัน อดทนอดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติก้าวความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด และรู้จักละวางความชั่วความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง จะเห็นได้ว่าคุณธรรมทั้ง 4 ประการนั้น เน้นเรื่องความซื่อสัตย์ ซื่อตรงทั้งสิ้น และยังสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักนายกรัฐมนตรื. 2543 : 33 ; สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 4-5) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่กำหนดชัดเจนว่าผู้บริหารต้องมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรมและซื่อสัตย์ และจากการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน เช่น (ประดม แสงสว่าง. 2524 : บทคัดย่อ ; อนันต์ มาสวัสดิ์. 2518 : บทคัดย่อ ; ชลอใจชื่อ. 2530 : 40-41 ; เฉลิม รัชชนะกุล. 2524 : 121 ; ชาตรี ประทุมบาล. 2530 : 15) ก็พบว่าผู้บริหารมีความซื่อตรง ยุติธรรม ไม่รับสินบนหรืออาศัยอำนาจหน้าที่หาประโยชน์ส่วนตน ไม่ทุจริตต่อหน้าที่การงาน

จากผลการวิจัยในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจในข้อธรรม อาชชวะ (ความซื่อตรง) เป็นที่ยอมรับของครู จึงน่าจะมีข้อสังเกตว่าถึงแม้สถานการณบ้านเมือง สังคมและการศึกษาอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปมากมายก็ตาม ผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง ส่วนหนึ่งก็ยังสามารถดำรงตนเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจและเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมแก่ครูและเยาวชนในสังคมได้อย่างน่าสรรเสริญ และคิดว่าในอนาคตคงจะได้มีการพัฒนาขึ้นไปตามลำดับ ส่วนคุณธรรมจริยธรรมอีก 9 ด้าน ก็พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ อวิโรธนะ (ความไม่คลาดในธรรม) ตปะ (ความเพียร) อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) ขันติ (ความอดทน) อักโกธะ (ความไม่โกรธ) ศีล (ความประพฤติดีงาม) มัททวะ (ความอ่อน โยน) ปริจจาคะ (การบริจาค) และทาน (การให้) นั้น คงเป็นผลมาจากปัจจุบันนี้ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานโดยใช้หลักทศพิธราชธรรม 10 ประการนี้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการปกครอง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันของชาติไทยก็ทรงดำรงมั่นในทศพิธราชธรรม 10 ประการ พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างสำหรับผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองหมู่คณะ ฉะนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา จึงเจริญรอยตามพระยุคลบาท น้อมนำทศพิธราชธรรมมาเป็นหลักในการปฏิบัติตนและปฏิบัติจนบังเกิดความเป็นธรรมในโรงเรียน ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานอย่างมีความสุข เกิดความรักสมัครสมานสามัคคีและร่วมเย็น เพราะทศพิธราชธรรมเป็นเครื่องสร้างเสริมเพิ่มพูนคุณลักษณะของผู้บริหารให้มีจิตใจสูง มีสติปะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างแนบเนียนและมีความประพฤติที่ดีงามเป็นแม่พิมพ์ให้กับผู้ได้บังคับบัญชาได้นำไปเป็นแบบอย่างตามที่ปรากฏผลจากการวิจัยในครั้งนี้

2. คุณธรรมจริยธรรมของครู จากการศึกษาพบว่า ครูมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ อาชชวะ (ความซื่อตรง) อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดก็พบว่า คุณธรรมในด้าน อาชชวะ (ความซื่อตรง) นั้น ครูในโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง สุจริต มีความจริงใจต่องานและผู้ร่วมงาน ไม่หลอกลวงสังคม ซื่อสัตย์ยุติธรรมและซื่อมั่นอยู่ในหลักคุณธรรม เคารพศรัทธา เลื่อมใสใน

พระพุทธศาสนา และอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ยากลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยแบ่งลักษณะการไม่เบียดเบียนไว้ 5 ลักษณะ คือไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรม ไม่กลั่นแกล้งลงโทษที่ไม่เป็นธรรมหรือมีอคติ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่บีบบังคับในเรื่องที่ไม่สมควรหรือไม่เต็มใจ ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบธรรม และไม่คิดอิจฉาริษยาเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข ซึ่งตรงกับพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงพระราชทานแก่คณะครูอาวโสที่เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2518 กรมวิชาการ (2540 : 86) ว่า “ครูตามแบบฉบับมักจะมีได้เป็นผู้ที่บริบูรณ์ด้วยทรัพย์ ด้วยอำนาจและอิทธิพลนัก ซึ่งเป็นเหตุทำให้สามารถผูกพันจิตใจผู้เป็นศิษย์ให้รักใคร่ไว้ใจ และเคารพเชื่อฟังได้แน่นแฟ้น และสามารถที่จะสั่งสอนถ่ายทอด ทั้งวิชาความรู้ ทั้งจิตใจและมารยาทที่ดีให้แก่ศิษย์ได้พร้อมมูล”

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 33) มาตรฐานที่ 21 กล่าวไว้ชัดเจนในตัวบ่งชี้ที่ว่า ครูต้องมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน และมีความเอื้ออาทรเข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน และยังตรงกับระเบียบประเพณีว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยของครู (อุดม คัจฉาเดชะ. 2536 : 112-117) ที่วางไว้ว่า ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความ ซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงธรรมไม่แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดย มิชอบ และต้องไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และยังสอดคล้องกับจรรยาบรรณของครู ซึ่งทางคุรุสภากำหนดไว้เมื่อ พ.ศ. 2539. (สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา. 2541 : รองปก) วางไว้ว่าครูต้องประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงธรรมโดยเห็นแก่ประโยชน์อันมิชอบและต้องไม่เบียดบังใช้แรงงานหรือนำผลงานของศิษย์ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนอีกเช่นเดียวกัน จากการสรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบจรรยาบรรณของวิชาชีพครูกับวิชาชีพอื่นอีก 7 สาขา คือ วิชาชีพแพทย์ พยาบาล หนાય ความ ตุลาการ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และผู้สอบบัญชีโดย (ผกา เศรษฐจินทร และคณะ. 2529 : 104-105) พบว่า จรรยาบรรณวิชาชีพดังกล่าวเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่แตกต่างกันจะเป็นส่วนของจรรยาบรรณที่เน้นความจำเพาะตามเอกลักษณ์ของวิชาชีพแต่ละวิชาชีพเท่านั้น ว่ามีข้อควรปฏิบัติและข้อควรเว้นปฏิบัติ อย่างไรในทางวิชาชีพ และได้สรุปลักษณะตรงกันทั้ง 7 สาขา ว่ามีลักษณะจรรยาบรรณเหมือนกันอยู่ 5 ประการ และประการที่สำคัญที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ในการประกอบอาชีพ และการซื่อสัตย์ ซึ่งเกียรติและศักดิ์แห่งวิชาชีพ ด้วยการปฏิบัติอย่างถูกต้องทำนองคลองธรรม และถูกต้องด้วยกฎหมาย ซึ่งจากผลการวิจัยในส่วนนี้ก็ตรงกับผลการวิจัยของผู้วิจัยด้วย

จึงแสดงให้เห็นว่าครูได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และได้รับการ ยกย่องว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงมีความจำเป็นต่อสังคมเป็นอาชีพที่ช่วยสร้างสรรค์จรรโลงสังคมให้เป็นไปในทางที่ปรารถนา ฉะนั้นครูจึงต้องมีความรับผิดชอบในระดับสูง ยิ่งสังคมยกย่องเคารพและไว้วางใจครูมากเท่าใด ครูจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับคำว่า ครูมีอาชีพให้มากขึ้นเท่านั้น

คุณธรรมจริยธรรมของครูอีก 8 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ ๑. วิโรธนะ (ความไม่คลาดในธรรม) ๒. สีล (ความประพฤติดีงาม) ๓. ตะปะ (ความเพียร) ๔. ขันติ (ความอดทน) ๕. อักโกธะ (ความไม่โกรธ) ๖. มัททวะ (ความอ่อนโยน) ๗. ปริงจาคะ (การบริจาค) และ ๘. ทาน (การให้) นั้นคงเป็นผลมาจากพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย ครูและคนไทยส่วนใหญ่ก็เป็นพุทธศาสนิกชนมีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดในหลักคำสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของท่าน (พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 18) ที่สรุปว่าครูคือ ผู้ยกระดับวิญญูณมมนุษย์ให้สูงสุดด้วยความมีเหตุผลและของ (พระราชานันทมุนี, 2525 : 24) สรุปว่า พ่อที่ทำงานเป็นตัวอย่างแก่ลูก ครูที่ทำงานเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ นั้นแหละคือการสอนในชีวิตประจำวันแล้ว ยังสอดคล้องกับ (พระราชวรมุนี, 2528 : 25) ที่สรุปว่า ในการศึกษา ครูนอกจากเป็นผู้ให้หรือผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยาแล้ว จะต้องทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยนำให้เด็กใช้ความคิดที่ถูกต้องวิธีและช่วยให้รู้จักหาเหตุผล

นอกจากนี้คุณธรรมจริยธรรมทั้ง 8 ด้าน ของครูดังกล่าวข้างต้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ เช่น (ภิญโญ สาร, 2523 : 352 ; ลัทธิตี ๒๒๒, 2533 : 22 – 23 ; พูลสุข สังข์รุ่ง, 2520 : 109) ซึ่งผลการวิจัยที่กล่าวมาของนักวิจัย พบว่า ทศพิธราชธรรมทั้ง 8 ด้านของครู ที่กล่าวแล้วนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และจากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีคุณธรรมจริยธรรมสูงมากเป็นที่น่าภาคภูมิใจ ของสังคมผู้บริหาร เพื่อนครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนสืบต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .636$) แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้บริหารและการปฏิบัติงานของครูจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป แม้จะไม่ปรากฏว่ามีผลการวิจัยใดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูโดยตรงก็ตาม แต่เมื่อได้ศึกษาเกี่ยวกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

องค์ปัจจุบันที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2528. (2540 : 37) ทรงพระราชทานว่า “การทำงานให้สำเร็จขึ้นอยู่กับความสามารถ สองอย่างเป็นสำคัญคือ สามารถใช้วิชาความรู้อย่างหนึ่งในการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น อีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ต้องดำเนินคู่กันไปและจำเป็นต้องกระทำด้วยความสุจริตกาย สุจริตใจ ด้วยความคิดเห็นที่เป็นอิสระปราศจากอคติและด้วยความถูกต้องตามเหตุผลด้วย จึงจะช่วยให้งานบรรลุจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์โดยครบถ้วนแท้จริง”

ผลงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูที่กล่าวไว้ คือ งานวิจัยของ (เสนีย์ สังข์ทอง. 2536 : บทคัดย่อ) พบว่า ครูผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนะไม่แตกต่างกันในด้านคุณธรรมจริยธรรมและสอดคล้องกับ (ณรงค์ นันทชุม. 2531 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งงานสูง-สัมพันธ์สูงมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครู และยังสอดคล้องกับ (บรรหาร ดันหยง. 2534 : บทคัดย่อ) ก็พบว่าทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ (ปาริชาติ เกษมเสนาะ. 2524 : 97 ; ปรียานุช ศรีทัน. 2530 : 52 ; อำนวยสุข อนันตหิรัญรัตน์. 2533 : 159) ได้สนับสนุนว่าผู้บริหารเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบของครูในโรงเรียนทั้งในด้านวินัยและคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับเดียวกัน แสดงว่าผู้ได้บังคับบัญชาได้ยึดเอาท่าทีการประพฤติปฏิบัติจากผู้บังคับบัญชาเป็นต้นแบบ (Modeling) ในการทำงานรวมทั้งการดำเนินชีวิตทำให้เกิดการเลียนแบบ (Imitation) ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูกับคุณธรรมจริยธรรมของครูอยู่ในระดับค่อนข้างสูงตามที่ปรากฏผลจากการวิจัยครั้งนี้

สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณธรรมจริยธรรมของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยาเป็นที่น่าชื่นชมยินดีและสมควรนำมาเป็นแนวทางหรือกรอบในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและครูที่จะได้ยึดถือและปฏิบัติตามต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารและครูควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือทุก ๆ ปี

1.2 ผู้บริหารและครูควรพิจารณารายการคุณธรรมจริยธรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ ในรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสำรวจและพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติตน

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้บังคับบัญชา ควรมีการติดตามและประเมินผล เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง จริงจังและเป็นส่วนหนึ่งในการ พิจารณาผลงาน

1.4 สำหรับหน่วยงานในระดับสูง ควรได้มีการเอาใจใส่และให้ความสนใจเกี่ยวกับ เรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง และควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูทุกระดับ และ พิจารณาข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะ

2.2 ควรมีการวิจัยลักษณะเดียวกัน แต่ให้ผู้บริหารเป็นผู้ประเมินคุณธรรมจริยธรรม ของตนเอง และมีการประเมินผู้บริหารจากผู้บังคับบัญชา